

Lugupeetud justiitsminister

Annan lühikese ülevaate, milliseid mõtteid käesolev Äriregistri seaduse eelnõu meie osakonnale tekitas.

ÄRS jt seadusemuudatuste mõju kohtu tööle

Äriregistri seadus (ühinguõiguse revisjon I) jt seaduse muudatused toovad kaasa mitmed olulised muudatused kohtu töös, nt:

- oluliselt laieneb registripidaja pädevus ühingute registrist kustutamiseks ilma likvideerimismenetlust läbi viimata;
- tekib kaebeõigus puuduste kõrvaldamise määrustele.

Vara olemasolu saab registripidaja kontrollida ainult Eestis peetavatest registritest, samuti kohtu ja täitemenetluste läbiviimist ühingu suhtes. Globaliseerivas maailmas võivad paraku nõuded ühingu vastu olla tekkinud ka väljaspool Eestit ja võib tekkida vajadus likvideerimismenetluste läbiviimiseks, mille üle otsustamiseks on õigustatud registriasjades Tartu Maakohus. Ebaselge on olukord, mis saab siis, kui ühing ei kuulu lihtsustatud korras kustutamisele – likvideerija määramine kohtu poolt? Lisatöö kohtutele, aga millistele – ainult Tartu Maakohtule või kõigile neljale maakohtule?

Aastas jätab majandusaasta aruanded esitamata ca 25-30% registrisse kantud ühingutest (suurusjärk 50 000-60 000), kelle üle saab nüüd õiguse kiirendatud korras järelevalvet algatada registripidaja, samuti on menetlused tunduvalt lühema kuluga ja ei vaja teavitamisel lahendite kätte toimetamist ehk ühe kuu jooksul saab registrist kustutada kontaktisikut mitte määratud ühinged eeldusel, et neil ei ole vara ning nad ei osale üheski kohtumenetluses või täitemenetluses ja nõusoleku annavad seaduses märgitud haldusorganid või kohtuvälised menetlejad), majandusaastaaruannete puhul on tähtjaks kolm (3) kuud ja juhatuse andmete puudulikkuse korral kuus (6) kuud.

Registripidajal on õigus riigilõivu ja puuduvate dokumentide saamisel õigus taastada kustutamise eelne olukord ehk ühing registrisse tagasi kanda. Samas on jäänud kaitseta võlausaldajad, kes hakkavad pöörduma kohtusse likvideerijate määramiseks. Kui eeldada, et vähemalt 5% kustutatud ühingutest esitab likvideerija määramise taotluse, siis teeb see aastas ca 2000-3000 täiendavat kohtumenetlust likvideerija määramiseks (NB! Eeldus on meelevaldne ja ei põhine statistikal).

Teine oluline muudatus on TsMS § 595¹ lisamine ja § 599 muutmine.

„§ 595¹. Registrisekretäri pädevus

(1) Registrisekretär on kohtuametnik, kes võib:

2) teha tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 22¹ 3. lõikes nimetatud määrusi, muu hulgas puuduste kõrvaldamise ja hoiatamise määrusi;

ja

§ 599 uus sõnastus:

(1) Kandemääruse peale, millega kandeavaldus jäeti rahuldamata või rahuldati osaliselt, samuti määruse peale, millega määrati tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks võib avaldaja esitada määruskaebuse. Kohtu omal algatusel tehtud kande aluseks oleva määruse peale võib määruskaebuse esitada kandest puudutatud isik.

(2) Puuduste kõrvaldamise määruse peale esitatud määruskaebuse rahuldamata jätmisel ei saa avalduse rahuldamata jätmise määruse peale kaevates tugineda samadele vastuväidetele, mis puuduste kõrvaldamise määruse peale esitatud määruskaebuse lahendamisel juba lahendati.“

Nimetatud sätted toovad kaasa olukorra, kus ca 20 000 kuni 35 000 määrusele tekib kaebeõigus. Kui eeldada, et vähemalt 10% puuduse kõrvaldamise määruse saanud ühingutest esitab määruskaebuse, siis teeb see aastas ca 2000-3500 täiendavat määruskaebusmenetlust Tartu Maakohtus (NB! Tegemist on eeldusega, ent sellega tuleb arvestada). Senine määruskaebuste hulk on jäänud vahemikku 100 kuni 800 menetlust aastas, millest kõik ei ole jõudnud kohtusse.

Seega Tartu Maakohtu registriosakond palub mõelda selle seaduse jõustumisel kohtunike, kohtunikuabide ja registrisekretäride töökoormuse tõusu valguses täiendava personali jaoks rahastuse leidmise peale.

Registriosakond vajab uues mahus töö tegemiseks hinnanguliselt vähemalt 1/3 mahus isikkooseisu suurendamist, so 30 kohtunikuabi ja vähemalt 32 registrisekretäri oleks eeldatav vajalik personali hulk senise koosseisuga (24 kohta ja 22 kohta) võrreldes (TEKSA ja ühinguõiguse revisjoni I koosmõjule registripidaja tööle). Täpsemad mahud selguvad. Õigusharidust silmas pidades tuleb välja töötada rohkem võimalusi, mis võimaldaks korraldada kohtunikuabi ametikoha spetsiifilist väljaõpet.

Hans Moks